

ДО 85-РІЧЧЯ ВІДОМОГО ПРАВНИКА АКАДЕМІКА В. І. СЕМЧИКА

19 липня виповнилося 85 років провідному вченому в галузі земельного, аграрного та кооперативного права члену-кореспонденту НАН України, академіку НАПрН України, д.ю.н. Віталію Івановичу Семчику.

Все своє життя він присвятив пізнанню та дослідженню права. Внесок В. І. Семчика у формування в незалежній Україні галузі науки аграрного, кооперативного і земельного права, в наукове обґрунтування концепції розвитку аграрного і земельного законодавства в умовах переходу України до ринкової економіки є вираженням його внутрішніх переконань та потреби захищати права людей на будь-якій посаді, яку б він не займав.

В. І. Семчик народився у 1927 р. у с. Байківка Калинівського району Вінницької області у родині селян. У 17-річному віці був призваний до Радянської Армії. З 1944 по 1951 р. перебував на строковій службі в лавах Радянської Армії. Війна своєю немилосердною рукою торкнулася і родини Віталія Івановича. Відібрала батька, двох дядьків, двох двоюрідних братів. Однак зрештою сім'я пережила страшні воєнні роки та тяжкі часи голодомору. І як завжди після руйни настає реставрація. Із натхненням після демобілізації Віталій Іванович закінчує шкільне навчання та вступає на юридичний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка, поєднуючи навчання з роботою.

В. І. Семчик працював на різних посадах: інструктором, помічником начальника політвідділу комсомолу різних відділків Південно-Західної залізниці, секретарем партійної організації у колгоспі. Вже у молодому віці у нього виявився потяг до творчої роботи. Працюючи секретарем партійної організації, він одним із перших у колгоспах України налагодив випуск щотижневої колгоспної газети.

З 1958 р. Віталій Іванович тісно пов'язав своє майбутнє з юриспруденцією, був адвокатом, завідувачем юридичної консультації, а пізніше обраний народним суддею та головою Фастівського міського народного суду. У 1959 р. він закінчив юридичний факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, а у 1974 р. – аспірантуру при університеті.

З 1975 р. уся наукова діяльність В. І. Семчика пов'язана з Інститутом держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Сьогодні він є завідувачем відділу аграрного, земельного та екологічного права Інституту та Головою Ради науково-правових експертиз, що діє при Інституті.

У 1986 р. Віталій Іванович захистив докторську дисертацію на тему «Проблеми організаційно-правового забезпечення раціонального використання майна сільськогосподарських підприємств в умовах АПК». У дисертації викладені наукові результати комплексного дослідження проблем управління майном, організаційно-правового забезпечення раціонального та ефективного використання майна сільськогосподарських підприємств з метою зміцнення їх економіки. У ній містилися обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення форм і методів діяльності керівних працівників і спеціалістів сільськогосподарських підприємств у питаннях організації виробництва і раціонального використання трудових та матеріальних ресурсів. У 1982 р. В. І. Семчик перейшов у новостворений відділ правових проблем охорони навколишнього середовища і сільського господарства (сьогодні – відділ проблем аграрного, земельного та екологічного права), очолюваний директором Інституту академіком НАН України Ю. С. Шемшученком. Під науковим керівництвом В. І. Семчика колектив відділу і нині здійснює дослідження актуальних питань розвитку аграрного, земельного та екологічного права.

Проголошення незалежності України у зв'язку з розпадом Союзу РСР справило відчутний вплив на В. І. Семчика як фахівця в галузі аграрного права і управління, змінилося його ставлення до розвитку аграрно-правової науки, її ідеології і функцій. В. І. Семчик став одним із активних учасників розроблення теорії галузі аграрного права у системі права України. Він вносив пропозиції до концепції системи науки аграрного і земельного права та системи аграрного і земельного законодавства, розглядаючи їх як комплексні галузі права, в тому числі в поєднанні з підприємницьким правом.

Коло наукових інтересів ювіляра є досить широким. Його праці присвячені актуальним питанням конституційного, цивільного, адміністративного, аграрного, земельного та підприємницького права. У науковому доробку вченого близько 450 наукових праць, з них чотири індивідуальних і понад двадцять колективних монографій. Варто особливо відзначити внесок В. І. Семчика у роботу над виданням 6-ти томної «Юридичної енциклопедії» (1996–2004), його науковий доробок відображено на сторінках «Антології української юридичної думки» (2002–2005), а також у виданні «Правова система України: історія, стан та перспективи» (2008).

Різноплановість наукових досліджень та значний досвід практичної роботи сприяли здійсненню бажання докласти зусилля до вдосконалення законодавства, що стосується регулювання аграрних і земельних відносин. Зокрема, В. І. Семчик брав участь у розробці законопроектів, наприклад проекту Земельного кодексу України, проектів Законів України «Про селянське (фермерське) господарство», «Про сільськогосподарську кооперацію», «Про колективні сільськогосподарські підприємства», у обговореннях проекту Аграрного кодексу України.

В. І. Семчик – член учених рад Інституту держави і права ім. В. М. Корецького, Київського університету права, Інституту інтелектуальної власності НАПрН, входить до складу наукових рад і редколегій низки часописів: «Часопису

Київського університету права», «Право України», «Конкуренція», «Правова держава», «Судова апеляція» та ін. З 1995 р. В. І. Семчик очолює створену при Інституті держави і права ім. В. М. Корецького НАН України Спеціалізовану вчену раду по захисту докторських дисертацій за спеціальностями: 12.00.03 – Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право; 12.00.06 – Земельне право; аграрне право; екологічне право, природоресурсне право; 12.00.08 – Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. Із 2010 р. є членом Спеціалізованої вченої ради по захисту докторських дисертацій за спеціальністю 12.00.05 – Трудове право; право соціального забезпечення. Результати наукової діяльності В. І. Семчика відзначені державою. Указом Президента України від 7 жовтня 1995 р. йому присвоєно почесне звання «Заслуженого діяча науки і техніки України».

Значну увагу Віталій Іванович приділяє вихованню молодих науковців. Під його керівництвом захистили та підготували до захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидат юридичних наук більш як 30 аспірантів та здобувачів, а також за його наукового консультування захистили та підготували до захисту 5 докторських дисертацій.

За свої здобутки учений неодноразово був удостоєний державних нагород, серед них: орден Богдана Хмельницького III ступеня (1999), орден «За заслуги» III ступеня (2002); Відзнака Президента України «Орден князя Ярослава Мудрого V ступеня» (2007); Державна премія України в галузі науки і техніки; медалі «За победу над Германией в Великой отечественной войне 1941–1945 гг.» (1945); «65 років Перемоги у Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» (2010), Почесна грамота Державної судової адміністрації України (2008); Почесна грамота Верховної Ради України (2009); Відзнака Вищого господарського суду України (2009); Премія ім. Ярослава Мудрого за підготовку і видання підручників для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти (2009), «Захиснику Вітчизни», «65 років перемоги у Великій Вітчизняній війні». Він є учасником бойових дій Великої Вітчизняної війни.

Наукова громадськість, колеги та учні висловлюють щірі привітання Віталію Івановичу з нагоди ювілею та бажають Захиснику вітчизни, видатному вченому та просто щирій людині міцного здоров'я, довгих років життя, родинної злагоди та подальшої плідної праці на благо Вітчизни!

*Колектив Київського університету права НАН України
Колектив Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України
Редколегія «Часопису Київського університету права»*

90-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ Г. Х. РЯБОШАПКО: ЖИТТЄВА ШЛЯХЕТНІСТЬ І ТВОРЧИЙ ЗЛЕТ ВЧЕНОГО

18 липня 2012 р. відзначає ювілей старійшина львівської юридичної наукової школи Галина Харитонівна Рябошапко. Розпочате навчання на юридичному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка 1940 р. незабаром зупинив період Другої світової війни, перебування в евакуації. Після повернення до міста Львова та здобуття вищої юридичної освіти Г. Рябошапко розпочала шлях професійного зростання. Працювала у Львівському державному університеті імені Івана Франка з 1944 до 1994 р. на кафедрах державного права, теорії та історії держави і права юридичного факультету. Як вчений секретар Львівського державного університету імені Івана Франка була в епіцентрі наукового життя, ефективно сприяла розвитку цього важливого напрямку діяльності університету. Дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень успішно захистила 1967 р. у Харківському юридичному інституті (нині – Національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»). Тема дисертації – «УРСР – суверенна держава». Згодом комплексно досліджувала проблематику національно-державного устрою УРСР і СРСР (зрозуміло – з тодішніх ідеологічних позицій).

Роботу в науково-педагогічній площині активно поєднувала з виконанням чисельних доручень адміністрації Львівського державного університету імені Івана Франка щодо повсякденного відновлення матеріально-технічної бази вищого навчального закладу та створення його структурних підрозділів.

Упродовж десятиліть доцент Г. Рябошапко поступово формувалася як фахівець у царині правознавства. Водночас вона використовувала набуті розмаїті теоретичні знання для ґрунтовної підготовки багатьох поколінь юристів. Її численні учні вдячні Вчителю за змістовні лекції, коректний стиль спілкування педагога з студентами. Це було непросто, адже домінувала комуністична ідеологія. Однак Г. Рябошапко завжди прагнула виховувати у студентів не лише повагу до складної правничої професії, яка виконує важливу суспільну місію, а й риси, незалежні від ідеології – порядність, людяність, принциповість.

З 1994 р. Галина Харитонівна працює на посаді доцента кафедри загальної теорії держави і права Львівського державного університету внутрішніх справ. Напередодні ювілею вона опублікувала монографію під назвою «Суверенітет в Україні: від радянської федерації – до незалежної держави», що промовисто засвідчило здатність вченого до переосмислення різних положень радянської науки державного (конституційного) права, які були хибними.

За тривалу й плідну науково-педагогічну працю, участь у Другій світовій війні Г. Рябошапко неодноразово нагороджували багатьма медалями та іншими почесними відзнаками.

Незважаючи на тернистий життєвий і науковий шлях, Г. Рябошапко – дружина, мати, бабуся і прабабуся – продовжує демонструвати заряд добродійства, вічного неспокою і дивовижної енергійності.

Редакція журналу вітає вельмишановну ювілярку, щиро бажає їй здоров'я та творчої наснаги.